

ภาพรวม FINTECH กับระบบการเงินของไทย

ในโลกการเงินปัจจุบัน หนึ่งในคำที่ได้ยินบ่อย คือ ฟินเทค หรือ เทคโนโลยีทางการเงิน ซึ่งถ้าตีความกว้าง ๆ คือ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ บริการ และนวัตกรรมทางการเงิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ความสะดวกรวดเร็ว ความปลอดภัย ลดต้นทุนที่เกิดขึ้น และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ และผู้ให้บริการได้ดียิ่งขึ้น BOT PS:สยาม MAGAZINE ฉบับนี้ จึงขอสรุปภาพรวมพัฒนาการของฟินเทคในระบบการเงิน ทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ รวมถึงการผลักดันระบบนิเวศฟินเทคของ สปท.

ฟินเทคถูกคาดหวังว่าจะเข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการทางการเงินในส่วนที่เทคโนโลยีแบบเดิมไม่สามารถตอบโจทย์ได้ด้วยขีดจำกัดทางความชำนาญด้านเทคโนโลยี วัฒนธรรมองค์กร แนวคิดการให้บริการแบบเดิม ๆ หรือกฎเกณฑ์ที่ต้องปฏิบัติตามในฐานะสถาบันการเงินก็เกิดขึ้น โดยในแต่ละประเทศมีการพัฒนาฟินเทคในมิติที่ต่างกัน ตามสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันไป

หนึ่งในพัฒนาการที่เห็นได้ชัด คือ การเกิดขึ้นของบริษัทฟินเทคเกิดใหม่ หรือที่เรียกว่า ฟินเทคสตาร์ทอัพ (FinTech Startups) ที่พัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงิน โดยมีจุดเด่นคือความชำนาญในด้านเทคโนโลยีและลักษณะการดำเนินธุรกิจ (Business Model) รูปแบบใหม่ ซึ่งสามารถปิดช่องว่างที่เกิดขึ้นสำหรับลูกค้า โดยเน้นการให้บริการเฉพาะด้านและมีความคล่องตัวสูง ส่งผลให้มีบริษัทฟินเทคเกิดขึ้นมาเป็นจำนวนมากทั่วโลก ยกตัวอย่างเช่น ในสหราชอาณาจักรมีบริษัทฟินเทคราว 1,600 บริษัท ส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์และบริการด้านการชำระเงินและการโอนเงินระหว่างประเทศ (Payments and Remittances) และซอฟต์แวร์ด้านการเงิน (Financial Software) ประเทศสิงคโปร์มีบริษัทฟินเทคราว 500 บริษัทที่ส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์และบริการด้านการบริหารความมั่งคั่ง (Wealth Management) การให้กู้เงินแบบทางเลือก (Alternative Lending) และการชำระเงิน ในขณะที่ประเทศอินเดียมีบริษัทฟินเทคราว 260 บริษัท เน้นการพัฒนาระบบผลิตภัณฑ์การชำระเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ (Mobile Payment) และการให้กู้เงินแบบทางเลือก

ความก้าวหน้าของฟินเทคในประเทศไทย

สำหรับประเทศไทยในช่วงสองสามปีที่ผ่านมา ฟินเทคเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมาก โดยมีผู้เล่นจากทั้งในและนอกประเทศ โดยมีฟินเทคสตาร์ทอัพที่เป็นสมาชิกของสมาคมฟินเทคประเทศไทยจำนวนเกือบ 70 บริษัท นอกจากนี้ สถาบันการเงินในไทยก็มีความตื่นตัวในการนำฟินเทคมาปรับปรุงวิธีการดำเนินงานและรูปแบบธุรกิจของตัวเอง เร่งเปลี่ยนแปลงและพัฒนาความสามารถ เพื่อให้แข่งขันในยุคดิจิทัลได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มช่องทางการเข้าถึงและขยายกลุ่มลูกค้า เพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาด รวมทั้งทำให้ประชาชนที่ยังเข้าไม่ถึงบริการทางการเงินสามารถเข้าถึงได้ดียิ่งขึ้นด้วย

ฟินเทคกำลังก้าวเข้ามาเป็นส่วนสำคัญของชีวิตประจำวันจนแทบจะขาดไม่ได้ หนึ่งในพัฒนาการด้านฟินเทคที่เด่นชัดที่สุดของไทยคือ การพัฒนามาตรฐาน QR Code เพื่อการชำระเงิน

ที่ช่วยเพิ่มทางเลือกในการชำระเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ (Mobile Payment) ให้สะดวกรวดเร็วมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับร้านค้าขนาดกลางและขนาดเล็ก สามารถรับชำระเงินผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการขยายช่องทางการรับชำระเงินเพื่ออำนวยความสะดวกให้ลูกค้า ทำให้ร้านค้ามีต้นทุนต่ำลง

ยิ่งไปกว่านั้น ประชาชนยังสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินบนโทรศัพท์มือถือได้ (Mobile Banking) โดยไม่ต้องจำชื่อผู้ใช้และรหัสผ่านให้ยุ่งยาก โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการใช้ข้อมูลอัตลักษณ์บุคคล หรือ Biometrics ที่เพียงแค่สแกนลายนิ้วมือหรือใบหน้า ผู้ใช้บริการก็สามารถยืนยันตัวตนเพื่อเข้าใช้งาน Mobile Banking ได้นอกจากนี้ ธนาคารพาณิชย์ยังเริ่มใช้ Biometrics ในการเปิดบัญชีเงินฝากเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือ และความถูกต้องแม่นยำของการยืนยันตัวลูกค้า เป็นส่วนเสริมนอกเหนือจากการตรวจสอบโดยพนักงาน

ด้วยเทคโนโลยีการใช้ข้อมูล Biometrics ที่กำลังจะมีบทบาทและความสำคัญมากขึ้นในอนาคต การพัฒนาระบบ National Digital Identity (NDID) โครงสร้างพื้นฐานสำหรับการพิสูจน์และยืนยันตัวตนในรูปแบบดิจิทัล ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มกลางสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลการพิสูจน์ยืนยันตัวตนลูกค้าระหว่างหน่วยงาน ด้วยวิธีที่มีความมั่นคงปลอดภัยสูง จะช่วยให้ผู้ใช้บริการทางการเงินสามารถทำธุรกรรมทางการเงินโดยไม่ต้องยื่นเอกสารหลักฐานหลายครั้ง เช่น การเปิดบัญชีและการขอสินเชื่อกับผู้ใช้บริการรายใหม่ได้สะดวกมากขึ้น โดยใช้หลักการตรวจสอบยืนยันข้อมูลกับหน่วยงานที่เชื่อถือได้ หรือผู้ให้บริการที่เคยรู้จักตัวตนของผู้ขอใช้บริการแล้ว นอกจากนี้ยังสามารถต่อยอดการให้บริการใหม่อื่นๆ ได้ด้วย เช่น Digital Lending หรือ Bio-Payment (อาทิ การชำระเงินด้วยใบหน้าและลายนิ้วมือ)

นอกจากเทคโนโลยี “หน้าบ้าน” หรือเทคโนโลยีที่ผู้ใช้บริการได้ใช้งานโดยตรงที่กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น ยังมีเทคโนโลยี

“หลังบ้าน” ที่จะเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานของผู้ให้บริการ ให้มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ปลอดภัย และมีต้นทุนที่ถูกลง ตัวอย่างเช่น

Distributed Ledger Technology (DLT)

เทคโนโลยีการประมวลผลแบบกระจายศูนย์ ซึ่งหนึ่งในนั้นคือเทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain) ที่ได้นำมาประยุกต์ใช้ในภาคการเงินมากที่สุด ด้วยคุณลักษณะเด่นของบล็อกเชนที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีข้อมูลชุดเดียวกัน โดยข้อมูลไม่ได้ถูกจัดเก็บไว้ที่เดียว มีระบบ Consensus ที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องรับทราบและยอมรับการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูล ทำให้ข้อมูลในระบบมีความโปร่งใส มีความน่าเชื่อถือสูง สามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา และมั่นคงปลอดภัยจากภัยไซเบอร์ โดยในภาคการเงินไทย ได้เริ่มมีการนำบล็อกเชนมาใช้ในการให้บริการหนังสือค้ำประกัน (Letter of Guarantee) ที่ช่วยให้สถาบันการเงินมีกระบวนการผลิต จัดเก็บ และนำส่งหนังสือค้ำประกัน ที่รวดเร็ว ปลอดภัย และน่าเชื่อถือได้ดีกว่าในรูปแบบกระดาษ ซึ่งนั่นหมายถึงประโยชน์ต่อภาคธุรกิจที่จะสามารถมั่นใจได้ว่าหนังสือค้ำประกันมีความถูกต้อง แม่นยำ และลดต้นทุนในการจัดเก็บและนำส่งหนังสือค้ำประกันไปให้กับคู่ค้าอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีการนำเอาบล็อกเชนเข้ามาใช้เพื่อการโอนเงินระหว่างประเทศซึ่งจะทำให้มีต้นทุนที่ต่ำลง และรวดเร็วมากขึ้นด้วย

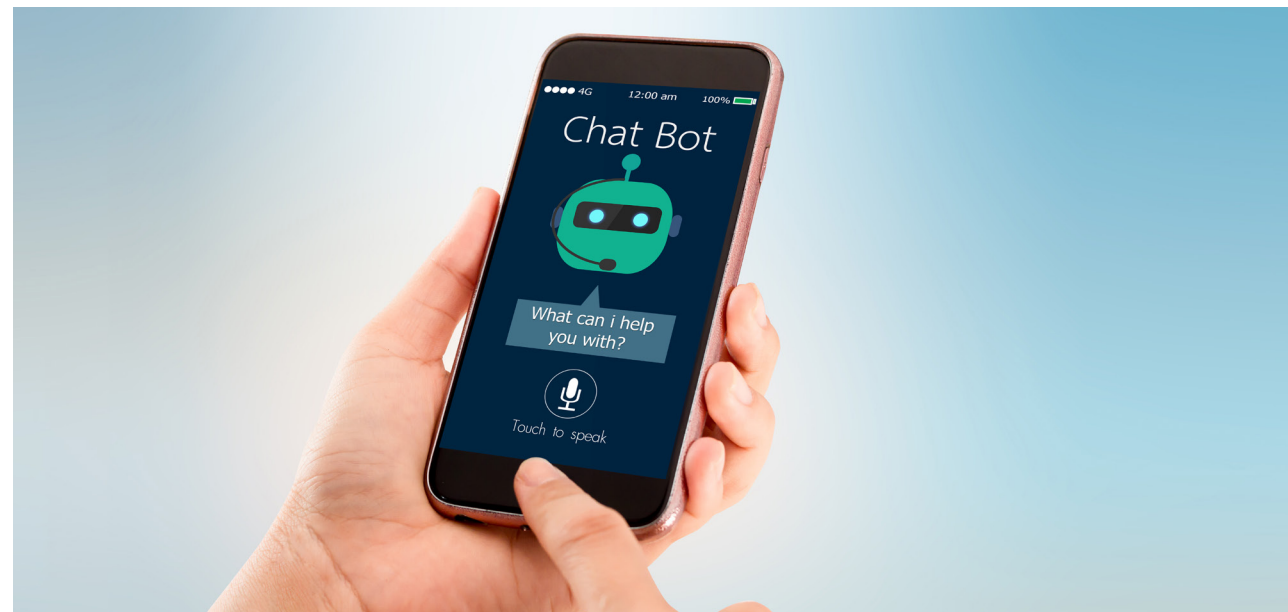
Artificial Intelligence (AI)

หรือปัญญาประดิษฐ์ เป็นอีกหนึ่งเทคโนโลยีที่จะมีความสำคัญไม่แพ้กัน AI คือการสร้างฉลาด ความเข้าใจ ความรู้ ที่มีในมนุษย์ให้กับสิ่งที่ไม่มีชีวิต โดย AI นั้นสามารถประยุกต์ใช้ในการให้บริการทางการเงินได้หลากหลาย อาทิ การรู้จำตัวอักษร (Optical Character Recognition: OCR) เช่น การอ่านข้อมูลบัตรประชาชน ด้วยกล้องโทรศัพท์มือถือ ช่วยเพิ่มความรวดเร็ว และลดความผิดพลาดจากการกรอกข้อมูลผิด การรู้จำคำพูด (Speech Recognition) เช่น การพูดคำสั่งเมื่อโทรเข้า Call Center ที่เป็นระบบอัตโนมัติ ที่เพิ่มความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการ และการเรียนรู้ของเครื่อง หรือ Machine Learning ที่สามารถเรียนรู้ และทำนายข้อมูลได้ผ่านการศึกษาและสร้างอัลกอริทึม (Algorithm)

ในภาคการเงินได้เริ่มมีการนำ AI เหล่านี้มาประยุกต์ใช้ในหลากหลายรูปแบบ อาทิ โปรแกรมตอบกลับการสนทนาผ่านตัวอักษรแบบอัตโนมัติ (Chatbot) ซึ่งช่วยเพิ่มความรวดเร็วในการให้บริการและลดการใช้แรงงานมนุษย์ลง การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินคุณภาพของลูกค้าผู้ขอสินเชื่อด้วย AI ที่ใช้ Machine Learning ในการเรียนรู้ข้อมูลต่างๆ เช่น พฤติกรรมการใช้ชีวิต ลักษณะการใช้จ่าย และการชำระหนี้ เพื่อวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยงโอกาสในการผิดนัดชำระหนี้ ความสามารถในการชำระหนี้ วงเงินปล่อยกู้ที่เหมาะสมมาเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา

Application Programming Interface (API)

เป็นเทคโนโลยีที่ช่วยให้การเชื่อมต่อฐานข้อมูล แอปพลิเคชัน (Application) หรือระบบงานต่าง ๆ สามารถเชื่อมต่อกัน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้ให้บริการทั้งสถาบันการเงินและที่ไม่ใช่สถาบันการเงินได้สะดวกยิ่งขึ้น ตามความประสงค์ของผู้ใช้บริการ บนพื้นฐานของความเป็นส่วนตัวของข้อมูลและการจัดการความปลอดภัยที่เหมาะสม

ผลักดันนวัตกรรมทางการเงิน สร้างระบบนิเวศที่สมบูรณ์

ที่ผ่านมา ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้ดำเนินการเพื่อผลักดันให้เกิดนวัตกรรมทางการเงิน พร้อมกับระบบนิเวศที่สมบูรณ์ในหลายด้าน ได้แก่ การสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมทางการเงินผ่านกลไกการทดสอบและพัฒนานวัตกรรมที่นำเทคโนโลยีใหม่มาสนับสนุนการให้บริการทางการเงิน (Regulatory Sandbox) ที่เอื้อให้ผู้ให้บริการทางการเงินทั้งสถาบันการเงินและที่ไม่ใช่สถาบันการเงินสามารถพัฒนาบริการด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่และทดลองให้บริการได้ โดยเริ่มจากการทดสอบการให้บริการในขอบเขตจำกัด ก่อนจะให้บริการในวงกว้าง เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจและได้รับประโยชน์จากการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีใหม่ได้อย่างเต็มที่ รวดเร็ว และปลอดภัย โดยที่ ธปท. ยังสามารถติดตาม ประเมินความเสี่ยงได้อย่างใกล้ชิดและเหมาะสม

นอกจากนี้ ธปท. ยังได้เริ่มประยุกต์ใช้บล็อกเชนในงานของ ธปท. เอง เพื่อให้ ธปท. และผู้เกี่ยวข้องได้เรียนรู้บล็อกเชนในเชิงลึกและประเมินความเหมาะสมในการนำไปใช้จริงต่อไป โดยได้ดำเนินโครงการนำร่อง 2 โครงการ ได้แก่ (1) โครงการอินทนนท์

อย่างไรก็ตาม การจะดึงดูดศักยภาพของฟินเทคให้ผู้ใช้บริการทางการเงินได้รับประโยชน์มากที่สุด คือ การร่วมกันสร้างระบบนิเวศให้สมบูรณ์ ครบวงจร และเติบโตได้อย่างยั่งยืน ด้วยการส่งเสริมความร่วมมือในทุกภาคส่วน ดังนั้น ลักษณะการทำธุรกิจและการแข่งขันของผู้ให้บริการจะต้องเปลี่ยนแปลงไป และมีความร่วมมือกันมากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการให้ได้มากที่สุด

ที่ทดสอบใช้บล็อกเชนในการโอนเงินระหว่างสถาบันการเงิน และ (2) โครงการ DLT Scripless Bond ที่นำบล็อกเชนมาทดสอบใช้ในงานจำหน่ายพันธบัตรเพื่อช่วยลดความซับซ้อน ลดขั้นตอน และเวลาในการดำเนินงานของผู้ที่เกี่ยวข้อง

ธปท. ยังมุ่งส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนานวัตกรรมทางการเงิน โดยเฉพาะที่มีลักษณะเป็นโครงสร้างพื้นฐาน รองรับการพัฒนาต่อยอดบริการในอนาคต อาทิ การจัดตั้ง Thailand Blockchain Community Initiative ซึ่งเป็นความร่วมมือของภาคการเงินและภาคธุรกิจ เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เกี่ยวกับบล็อกเชนและส่งเสริมการนำบล็อกเชนมาพัฒนาบริการทางการเงินที่หลากหลาย รวมทั้งร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแล หน่วยงานภาครัฐ และสมาคมผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและต่างประเทศ ในการติดตามพัฒนาการ แลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ และแนวทางการกำกับดูแลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การพัฒนาฟินเทคในประเทศไทยเป็นไปอย่างยั่งยืน ทันทการณ์ สอดคล้องกับภาวะปัจจุบัน และสามารถช่วยยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคการเงินไทยให้เท่าเทียมกับนานาประเทศได้

